

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Aalesunds off. almenskole.

Aarsberetning

1898—1899.

Aalesund.

Klaus E. Fjeldes bog & accidenstrykkeri.

1899.

Aarsberetning

om

Aalesunds off. høiere almenskole

for

skoleaaret 1898—1899

ved

skolens rektor.

I. Skolens forstanderskab.

Efter den nye skolelov er af kommunebestyrelsen valgt følgende medlemmer af forstanderskabet fra 1ste januar 1897:

1. Provst Lars Anton Moe (gjænvalgt, oprindelig valgt 1ste oktober 1887),
  2. Grosserer Joakim Rønneberg (do., 1ste oktober 1884),
  3. Distriktslæge Lorentzen (do., 8de oktober 1891)
- og af Departementet:
4. Apotheker Jørgen Johnsen Øvre,
  5. Rektor Valentin Voss, selvskrevet medlem af forstanderskabet, formand i dette.

Istedetfor provst Moe, som er fraflyttet Stedet, er fra 1ste januar 1899 valgt boghandler Johannes Aarflot.

II. Skolens lærerpersonale.

---

1. Rektor Valentin Voss, f. $21/4$ 1834, udnævnt til timelærer ved Drammens latinske skole $30/9$ 1859, til adjunkt ved samme skole $1/7$ 1860, $1/7$ 1863 udnævnt til overlærer og bestyrer af Fredriksstads kommunale skole, $27/11$ 1875 til rektor ved Aalesunds offentlige almenskole.
2. Overlærer Gabriel Hetting Landmark, f. $23/12$ 1833, udnævnt $26/12$ 1877 til overlærer ved Christiansunds skole, $15/9$ 1881 til overlærer ved Aalesunds skole.

3. Overlærer Kristian Birch Reichenwald Bassøe, f. 1856, udnævnt til adjunkt $\frac{2}{3}$ 1884, overlærer $\frac{17}{6}$ 1899.
4. Adjunkt Vilhelm Ferdinand Kolderup f. $\frac{2}{2}$ 1835, udnævnt til adjunkt $\frac{11}{5}$ 1878.
5. Adjunkt Nikolai Henrik Jæger, f. 1853, konstitueret som adjunkt ved skolen her fra 14de oktober 1893.
6. Adjunkt Johannes Hansen f. $\frac{7}{4}$ 1872, ex. art. 1882, cand. mag. 1889, lærer ved Storms skole i Stavanger i fransk, norsk, tysk og engelsk, edsvoren translator i tysk, fransk, engelsk fra 1891, konstitueret som adjunkt fra $\frac{15}{8}$ 1898.
7. Klasselærer Hans Clausen Brun, f. $\frac{6}{8}$ 1854, udnævnt $\frac{24}{7}$ 1882 til klasselærer ved Aalesunds off. almenskole, fra 1ste juli d. a. ansat som klasselærer ved Kristiansands kathedralskole.
8. Lieutenant Mjelde, gymnastiklærer fra $\frac{8}{12}$ 1898. Fra nytaar blev lieutenant Hamre antaget som hans vikar og senere som fast lærer i dette fag. Lieutenant Hamre er født $\frac{9}{4}$ 73, officersexamen 1898, udnævnt til premierlieutenant $\frac{20}{9}$ samme aar og ansat ved Bergenske brigade.
9. Frk. Gudlov Jacobsen, gymnastiklærerinde fra $\frac{23}{10}$ 91.
10. Organist Anton Heiberg, f. $\frac{9}{4}$ 1847, skolens sanglærer siden august 1883.
11. Marie Scharffenberg f. $\frac{14}{11}$ 1859, ved Molde pigeskole fra 1883 til 86, ved Kragerø kom. pigeskole fra 1886—89 samt 1893—95, ved Trondhjems realskole 1895—98. Ansat ved Aalesunds offentlige almenskole $\frac{15}{8}$ 98.
12. Emilie Juhler-Paulsen, f. $\frac{17}{3}$ 1842, $\frac{1}{7}$ 1891 udnævnt til lærerinde ved Aalesunds off. almenskole.
13. Seminarist Samuel O. Nøstdahl, vikar i posten efter frøken Lina Olsvig.

Karl Sperre f. $\frac{5}{10}$ 1860, skolens pedel siden 1884.

Sygdomsforfald og andet forfald blandt skolens lærerpersonale.

Rektor var syg i slutningen af november og i december maaned, i hvilken tid dels student Liljedahl, dels overlærer Bassøe vikarierede for ham. Den sidste har ogsaa i disse maaneder og i sidste halvaar maattet bistaa ham i at styre skolen. I april og mai var adjunkt Jæger ved sygdom tildels hindret fra at læse. Hans timer bestredes af lærer Nøstdal (engelsk) og adjunkt Hansen. Adjunkt Dahl fik departementets tilladelse til at benytte pers. kap. Moe som vikar i religion i klasse III og IV fra 1ste sept. Overlærer Landmark var ved sygdom hindret fra at overvære examen.

Da adjunkt Hansen ikke kunde tiltræde sin post før 1ste januar, bestredes hans timer i norsk af skolebestyrer B. Hansen, i tysk af rektor Voss og senere inspectrice frøken Scharffenberg.

III. Disciplenes antal.

	1 kvartal.		2 kvartal		3 kvartal		4 kvartal	
3 g.....	3		3		3		3	
2 g.....	4		4		4		4	
1 g.....	2		2		2		2	
	g.	p.	g.	p.	g.	p.	g.	p.
IV.....	9	7	9	7	10	7	10	7
III.....	8	10	8	10	9	10	9	10
II.....	13	18	13	18	12	15	13	14
I.....	13	17	13	17	11	15	11	15
5 F.....	11	10	11	10	11	9	11	9
	63	62	63	62	62	56	63	55

	Elevernes gjennomsnittsalder $\frac{30}{6}$ 99.	Normalalder.
5te forberedelsesklasse	12 aar 7 maaneder	11 aar.
1ste do.	13 — 6	12 —
2den do.	14 — 8	13 —
3die do.	15 — 9	14 —
4de do.	16 — 8	15 —
1ste gymnasiaklasse	19 — 9	16 —
2den do.	19 —	17 —
3die do.	19 — 6	18 —

Fagfordelingsplan mellem lærerne i skoleaaret 1898—1899.

1. *Lektor Voss.*

Græsk	3—2	gymnasialkl.	7	timer.
—	1	do.	7	"
Latin	3	do.	3	"
Tysk	1	do.	3 ^{*)}	"
			20	timer.

2. *Overlærer Landmark.*

Norsk	3—2	gymnasialkl.	2	timer.
Oldnorsk	3	do.	2	"
—	2	do.	2	"
Norsk	1	do.	3	"
Latin	3	do.	6	"
—	2	do.	6	"
			21	timer.

3. *Overlærer Bassøe.*

Historie	3	gymnasialkl.	3	timer.
—	2—1	do.	3	"
Latin	2—1	do.	4	"
—	1	do.	5	"
Fransk	3	do.	3	"
—	2	do.	2	"
—	1	do.	4	"

I sidste halvaar afgivet 1 time til norsk.

24 timer.

4. *Adjunkt Dahlf.*

Religion	3	gymnasialkl.	2	timer.
—	2	do.	1	"
—	1	do.	1	"

^{*)} med en Elev, der med Departementets Tilladelse læser tysk og engelsk istedetfor græsk.

Religion	IV	2	timer.
—	III	2	”
—	II	2	”
Historie	IV	3	”
—	III	3	”
Geografi	IV	2	”
—	III	2	”
—	II	2	”
—	I	2	”
			----- 24 timer.
5. <i>Adjunkt Jæger.</i>			
Engelsk	3 gymnasiakkl.	3	timer.
—	2 do.	3	”
—	IV	5	”
—	III	5	”
—	II	5	”
—	I	4	”
			----- 25 timer.
6. <i>Adjunkt Hansen.</i>			
Tysk	1 gymnasiakkl.	2	timer.
Norsk	IV	4	”
—	III	4	”
Tysk	IV	4	”
—	III	5	”
—	II	5	”
			----- 24 timer.
7. <i>Adjunkt Kolderup.</i>			
Mathematik	3 gymnasiakkl.	3	timer.
—	2 do.	3	”
—	1 do.	3	”
—	IV	3	”
—	III	3	”
—	II	3	”
—	I	1	”
Fysik	IV	2	”
			----- 21 timer.

8. *Klasselærer Brun.*

Naturhistorie	IV	1	timer.
—	III	3	”
—	II	2	”
—	I	3	”
—	5 F.	2	”
Tegning	IV	2	”
—	III	2	”
Regning	IV	2	”
—	III	2	”
—	II	2	”
Pigerne mathm.	IV	3	”
—	III	3	”
		—————	27 timer.

9. *Inspektrice frk. Scharffenberg.*

Tysk	I	6	timer.
Norsk	II	4	”
Historie	I	3	”
—	II	2	”
—	5 F.	2	”
Geografi	5 F.	2	”
Skrivning	I	2	”
		—————	21 timer.

10. *Konstitueret klasselærer Nøstdal.*

Skrivning	5 F.	3	timer.
—	II M.	1	”
Norsk	5 F.	6	”
—	I M.	5	”
Regning	5 F.	5	”
—	I M.	4	”
		—————	24 timer.

11. *Frk. Julier-Paulsen.*

Religion	2 M.	2	timer.
—	1	2	”
—	5 F.	3	”

	Tegning	2 M.	2	timer.
	—	1 M.	2	„
	—	5 F.	2	„
	Haandarbeide med pigerne		11	„
			—————	24 timer.
12.	<i>Lieutenant Mjelde.</i>			
	Gymnastik	3—2 gymnasialkl. IV	3	timer.
	—	III og II	3	„
	—	I og 5 F.	3	„
			—————	9 timer.
13.	<i>Frk. Jakobsen.</i>			
	Gymnastik med pigerne	3 m.—2 m.	2	timer.
	—	1 m.	2	„
	—	5 f.	2	„
			—————	6 timer.
14.	<i>Sløidlærer Knudsen.</i>			
	Sløid		8	timer.
15.	<i>Sanglærer Heiberg.</i>			
	Sang		6	timer.

Timefordelingsplan i skoleaaret 1898—1899.

Timefordelingsplan.

1899]

	Ny ordning.				Gammel ordning.			Sum	
	5 f.	I.	II.	III.	IV	1 g.	2 g.		3 g.
1. Religion.....	3	2	2	2	2	1	1	2	15
2. Norsk.....	6	5	4	4	3	3	2	2	31
3. Tysk.....		6	5	5	4	2		3	25
4. Engelsk.....			5	5	5		3	3	21
5. Fransk.....					2	4	2	3	11
6. Latin.....						5	4	6	24
7. Græsk.....						7		7	14
8. Historie.....	2	3	2	3	3	3		3	19
9. Geografi.....	2	2	2	2	2				10
10. Naturhistorie.....	2	3	2	2	3				12
11. Regning og matematik.	5	5	5	5	5	3	3	3	40
12. Do. pigerne				3	3				
13. Tegning.....	2	2	2	2	2				10
14. Skrivning.....	3	2	1	3					6
15. Legemsøvelse gutter.....		3		3	3				9
16. Do. piger.....	2	2	2	2					6
17. Haandarbeide gutter.....	2	2	2	2					8
18. Haandgjærning piger.....	3		3	3	2				11
19. Sang gutter.....	1		1		1				3
20. Do piger.....	1		1		1				3
Sum gutter	31	36	36	36	35, 34	36	Eng. 35,	35	
— piger	31	36	36	36	32		Fr. 34,	35	

Undervisningen.

Religion.

- 3die gymnasialklasse. Læst ud Lucas evangelium i grundproget. Repeteret Nissens kirkehistorie.
- 2den gymnasialklasse. Nissens kirkehistorie læst ud. Johannes evangelium cap. 1—5 i grundproget.
- 1ste gymnasialklasse. Nissens kirkehistorie indtil Schweitzer reformationen.
- IV middelklasse. Repeteret forklaringen (Bangs) og bibelhistorien (Brun og Platous).
- III middelklasse. Bangs forklaring til enden. Brun og Platous bibelhistorie ligesaa. Salmer.
- II middelklasse. Bangs forklaring: 2den og 3die part; af katekismen repeteret tekstord og Luthers forklaring til 1ste part.
 Bruns og Platous bibelhistorie: Det nye testamente til „Jesu Kristi kirke“. De i planen opgivne salmer.
- I middelklasse. Sverdrups forklaring: 1ste part, af 2den part 1ste artikel.
 Bruns og Platous bibelhistorie. „Det gamle testamente“. Salmer efter planen.
- 5te forberedelsesklasse. Læst og repeteret hele Vogts mindre bibelhistorie. Katekismens fem parter med skriftsteder og enkelte stykker af hustavlen. Salmer.

Norsk.

- 3die—2det gymnasium. Gjennemgaaet af Wergeland „Juleatten“ og „Mig selv“, af Wellhaven Eivind Bolt, vise om Hellig Olav og Asgaardsreien, folkeviserne Thor og Loke, Elverhøi, Den onde stedmoder og Kristian II's vise, Oehlenschlägers De tyvende kirke-taarne. Desuden har 3die g. lagt op til artium

Wessels Kjærlighed uden strømper og Holbergs Den politiske kandestøber. Broch og Seips litteraturhistorie. En stil hver 3die uge.

Opgaver: 1) En naturskildring med selvvalgt titel. 2) Nyttens af at studere fremmede sprog. 3) Selvvalgt opgave. 4) Hvorvidt bør man lempe sig efter tid og omstændigheder? 5) En selvvalgt opgave af litteraturhistorien. 6) 3die g.: Kong Sverre, 2det g.: Ludvig Holberg. 7) Husk, at du er støv; husk, at du er mer end støv. Eller: Te hominem esse memento. 8) Obsta principiis! 9) Hvorvidt er det sandt, at „tid er penge“? 10) National folkelivsskildring i den nyere norske litteratur.

Desuden har 3die g. skrevet en del extemporalstile paa skolen i særskilte eftermiddagstimer, saasom 11) Wessel og det norske selskab. 12) klostrenes betydning for litteratur og videnskabelighed.

I Oldnorsk har 3die g. repeteret Nygaards læsebog for begyndere samt af sammes „udvalg“ Volsunger og Nivlunger, Asbjørn Selsbane og Sigmund Brestesøns død. Af poesi er læst og repeteret Hamarsheimt, Gudruns klage og udvalgte strofer af Haavamaal (42—46, 50, 51, 58, 59, 71—76, 81—84 og 90).

Det vigtigste af formlæren efter Nygaards grammatik.

2den g. har læst Nygaards læsebog for begyndere samt af sammes udvalg Volsunger og Nivlunger og Asbjørn Selsbane. Nygaards grammatik.

1ste gymnasiaklasse. Giennemgaaet folkeviserne Thor og Loke, Elvehøi, Den onde stedmoder og Kristian II's vise, Ivar Aasens Ervingen, Holbergs Den politiske kandestøber og Wessels Kjærlighed uden strømper. Broch og Seips litteraturhistorie til og med det norske selskab. — En stil hver 3die uge.

Opgaver: 1) En naturskildring. 2) En sammenligning mellem Europa og de øvrige verdensdele. 3) Om Aarsagerne til Europas overlegenhed over de øvrige verdensdele. 4) Hvad skal man helst læse i skoledagene? 5) Indholdet af Kristian II's vise med nogle bemærkninger om folkeviserne i atmindelighed. 6) Ludvig Holberg 7) Ars longa, vita brevis. 8) Skolen og livet 9) Papiret, dets betydning før og nu. 10) Kort gjengivelse af handlingen i Den politiske kandestøber. 11) Hvorvidt er det sandt, at „tid er penge“.

Læsning i Broch & Seips norske læsebog for folkeskolens og middelskolens høiere klasser. Enkelte digte udenadlærte. Statarisk er følgende stykker læste: Haavamaal, Brestesøns saga. Olaf den helliges bøn. Arnljot Gelline Biskop Magne. Den onde stedmoder. Dalebu Jonson. Hofgaards større grammatik. Broch & Seips Kortfattet literaturhistorie

Følgende opgaver er gennemgaaede: 1) Hesten og dens egenskaber. 2) Harald Haarfagre. 3) En beskrivelse af Aalesund. 4) Gustav Adolf (efter den tyske læsebog). 5) En kort gjengivelse af indhold og tankegang i Bjørnsons digt: Jeg vil værge mit land. 6) Skildring af naturen i oktober. 7) Fortolkning af Den norske vinter af Nordal Brun. 8) Nyttens af vore skove. 9) Skibsfarten og dens betydning for vort land. 10) Fiskerierne ved den norske kyst. 11) Den norske skjærgaard og dens betydning for vort land. 12) Fortæl om, hvorledes vinteren hemmer og fremmer samfærdselen i Norge. 13) Bogtrykkerkunsten og dens betydning 14) De norske elve og deres betydning for vort land. 14) Belysningsmidlerne før og nu.

Stykkerne af Peder Clausen, Peder Dass, Holberg, Wessel, Brun, Frimann, Edv. Storm, Ewald. De tre høie ord. Norsk nationalsang. Fædrelandskjærlighed. Var jeg en arbejdsmand. Et gammelt hørresæde. St. Olavs mildhed. En søndagskveld til sæters. Eventyrfortællere. Blomster-Ole. En taterleir. Arne. Fædrelandssang. Et udtog af hærmændene paa Helgeland. Østlandet og Vestlandet. Vaaren kommer. Ildebrand i en by paa Vestlandet. Normannen. Dei gamle fjelli.

III middelklasse. Læsning i Broch & Seips norske læsebog for folkeskolens og middelskolens høiere klasser. Enkelte digte udenadlærte. Hofgaard's større grammatik fra begyndelsen til adverbiet. Hjemmestil hver 14de dag. Skolestille. diktat og gjenfortælling.

Af opgaver, der er gennemgaaede, hidsættes:

En ferietur. Hunden. Beskrivelse af mit værelse. Olav den hellige. Morgenstund har guld i mund. Indhold og tankegang i Bjørnsons digt: Den norske sømand. Gustav Adolf (med benyttelse af den tyske læsebog). Johannes Ewald. En skøitetur. Aalesunds havn og det liv, som udfolder sig der. Papiret og dets betydning. Vore husfugle og den nytte og fornøielse, vi har af dem. Fortæl lidt om vore belysningsmidler før og nu. Bondens sysler om vaaren. Den norske hest.

Broch & Seips mindre literaturhistorie fra Holberg 32 sider.

II middelklasse. Eriksen og Paulsens læsebog 3die del:

Indenadlæsning: Prosastykker: Balders død, Einterfisket i Lofoten, En stranding ved Vesterhavet, Træk af de gamle nordmænds karakter, Norske hirdskikke i middelalderen, Nordfjordhesten, Brødrene.

Digte : Terje Viken, Fossekallen, Snorre Sturlassøn, Uranienborg.

Udenadlærte digte : Det fredede træ, Fanitullen, Da droslen reiste, Møllergutten, Lær mig, Gamle Norge, Læsebogen, St. Olavs mildhed, Mindesang.

Grammatik : Hofgaards lille gr. fra begyndelsen til formlæren (§ 44). Analyse efter læsebogen.

Skriftlige arbeider : Hjemmestile : 1) Trofast redder et barn fra døden. 2) En ulykkesdag. 3) Høsten er kommen. 4) Disposition af digtet : Da droslen reiste. 5) Da vi gik julebnk. 6) Den, der ikke vil høre, faar føle. 7) Et brev (Tak for udvist gjæstfrihed). 8) En Gammel skibsmast fortæller sin historie.

Skolestile 5 diktater 2 gjenfortællinger Omskrivning fra poesi til prosa (Terjes hevn, Fanitullen, et sagn om hellig Olav). Omskrivning fra direkte til indirekte tale og fra passiv til aktiv. Et friminut. En pindestol. Hesten, Dronning Margrethe, Pigen af Orleans. Sammenligning mellem hesten og koen. Et brev.

I middelklasse.

Af Eriksens og Paulssens læsebog 3die del læst og gjennomgaaet udvalget for denne klasse samt endel flere stykker med stadige øvelser i gjengivelse af indholdet. Hver uge lektie i læsning efter opgivet stykke. Flere digte lært udenad. Grammatiken har i denne klasse været enfortsat uddybning og grundigere indtrængen i, hvad der lærtes i foregaaende klasse. Vægtavlen har stadig været i brug til analyse, desuden er der ogsaa analyseret efter læsebogen. Samme lærebøger som 5te forberedelsesklasse. Gjenfortælling, diktat og stil efter gjennomgaaelse paa skolen.

5te forberedelsesklasse. Eriksens og Paulssens læsebog, 2den del og af 3die del lidt af udvalget for denne klasse (se fortalen til 5te udgave). Digte udenad hver uge. Af Hofgaards „En liden norsk grammatik“ repeteret § 1—25 og læst videre ud sætningslæren. Under gennemgaaelsen har været benyttet af læreren Klykken: „Anskuelig grammatikundervisning“. Stadig analyse efter eksempler paa vægtavlen. Diktat og gjenfortælling hver uge, hvorunder er gennemgaaet det vigtigste af retskrivningsreglerne samt skilletegnes brug. Afskrift 3 gange ugentlig.

Latin.

3die gymnasiaklasse. Af Horats oder 1ste bog, udvalg, 3die bog, 9de ode, 4de bog 3die ode (c 900 vers), epistler 1ste bog (undtagen 18de epistel). Vergils æneide 1ste bog samt ca. 500 vers af Ovids Metamorfofer. Repeteret artiumspensumet. Skriftlig oversættelse fra latin hver uge, dels paa skolen, dels hjemme. Schreiners grammatik. Lindroths antikviteter.

2den gymnasiaklasse. Livius fra XXI, 21 ud bogen (undtagen kap. 36 og 37) og XXII til kap. 40.

2den og 1ste gymnasiaklasse. Læst og repeteret: Cicero. Cato Major og oratio pro Archia poeta samt 5 af Ciceros breve fra aaret 58 (efter Kjelsens udvalg). Af Ovids metamorfofer 1100 vers. Lindroths antikviteter.

1ste gymnasiaklasse. Læst og repeteret Ciceros I og III tale mod Catilina samt Sallusts Catilina. Af Schreiners grammatik syntaxen.

Tysk.

- 2den gymnasiaklasse. (En elev som har læst tysk og engelsk istedetfor græsk). P. Voss's læsebog ud, Schillers Wilhelm Tell, udvalgte stykker i poesi og prosa af Authenrieths læsebog, Løkkes tørre grammatik. Otto Christiansens tyske stil- og taleøvelser læst og repeteret. Ca 50 sider af P. Voss' læsebog lærte udenad. Af og til en skriftlig afhandling paa tysk.
- 1ste gymnasiaklasse. (2 timer ugentlig). Schillers Wilhelm Tell. Lex von Gutenhag. Endel digte og prosaiske stykker efter Gundersens tyske læsebog. Løkkes grammatik (mindre udgave) gennemgaaet.
- IV middelklasse. Læsning i Pauss & Lassen: Tyske læsestykker ca. 100 sider. Løkkes mindre grammatik. 1 ugentlig time anvendt til extemporallæsning. 1 hjemme- og 1 skolestil ugentlig efter Greves stiløvelser og Otto Kristiansens tyske stiløvelser for middelskolen.
- III middelklasse. P. Voss: Deutsches Lesebuch 72 sider indenad, gjengivelse af indholdet paa tysk. Samtaler. 44 sider udenad. 1 ugentlig hjemmestil og 1 ugentlig skolestil efter Greves og Kristiansens stiløvelser. Retroversion
Løkkes grammatik (mindre udgave) til de sterke verber.
- Iversens ordsamling 20 sider.
- II middelklasse. P. Voss: Deutsches Lesebuch 45 sider gennemgaaet indenad. Derefter lærte udenad og gennemgaaede i spørgsmaal og svar samt i friere gjengivelse af indholdet. Desuden 10 sider lært indenad. Det tilsvarende i glossaret udenadlært. Løkkes grammatik (mindre udgave) gennemgaaet ud de sterke verber.

I middelklasse. Knudsen og Kristiansens lærebog i tysk for begyndere til side 95.

Fransk.

3die gymnasiaklasse. Af Saure: Französisehes Lesebuch 90 sider. Knudsens grammatik og Th. Goldschmidts billedgloser.

2den gymnasiaklasse. Af Cohen og Kaper: Franske læsestykker 55 sider og af Knudsen og Wallem: Fransk læsebog for gymnasiet 19 sider. Th Goldsmidts billedgloser.

1ste gymnasiaklasse. Af Cohen og Kaper: Franske læsestykker indtil side 104. Goldschmidts billedgloser og Knudsens grammatik indtil „upersonlige verber“. De norske eksempler i Knudsen og Wallems læsebog for middelskoleu oversatte mundtlig.

IV middelklasse. Th. Goldschmidts elementarvog 30 sider.

Historie.

3die gymnasiaklasse. Eriksen Nordens historie. Det hele artiums pensum repeteret.

2den og 1ste gymnasiaklasse. Ræder oldtidens historie og af Schjødt og Wallems Frankrigs historie til side 34 (2den udgave). Etnografien efter Horns geografi for gymnasiet.

IV middelklasse. Ræders verdenshistorie læst ud og repeteret. Ræders historiske fortællinger anvendt, saavidt tiden har tilladt det.

III middelklasse. Ræders verdenshistorie læst og repeteret fra trettiaarskrigen til den hellige alliance. Ræders historiske fortællinger er oftere benyttet.

I middelklasse. Ræders historie for middelskolen fra: Korstogene til: Den nyere tid.

- I middelklasse. Ræders historie for middelskolen fra begyndelsen til Gregor 7 og Henrik 4
 5te forberedelsesklasse. Winthers lille verdenshistorie fra Harald Haarfagre og ud bogen.

Engelsk.

- 3die gymnasiaklasse. Brekkes Læsebog for middelskolen s. 49—118; 198—208 (vers forbigaaet). Hansen og Magnussens Engelske Examensversioner benyttet til extemporaludlæsning.
- 2den gymnasiaklasse. En elev: læst c. 20 hidtil ulæste sider i Brekkes Læsebog for middelskolen, siden "Christmas Carol" og det meste af "The Merchant of Venice" (i Løkkes Engelske forfattere). Extempore og gjennemgaaet Hansen og Magnussens engelske Examensversioner. Det første stykke i Sommerfelts nyeste engelske forfattere. En anden Elev: Brekkes Læsebog til s. 116
- IV middelklasse. Brekkes Læsebogs. 49—86, 99—109; 198—208; 216—219. 239—241; 258—281. — 2 ugentlige stile: hertil særlig benyttet departementets engelske examensopgaver og, da disse slap op, ogsaa de tyske.
- III middelklasse. Brekkes begynderbog s. 75—103. Brekkes Læsebog til s. 49 læst og mundtlig gjentfortalt. Det meste repeteret. Skriftlig gjentfortælling som regel 2 gange ugentlig, dels hjemme, dels paa Skolen. Opgaverne navnlig hentet fra Holmboes Øvelser og Æsop's Fables. (Stead's pennyudgave).
- II middelklasse. Brekkes begynderbog til s. 74, retroversionsstykkerne læst og repeteret, tildels gjentagne gange. Jevnlig udennadlæren
 Det fremmede sprog ofte benyttet som meddelelsesmiddel. I sidste halvjaar 1 ugentligt skriftligt arbejde.

Græsk.

3die og 2den gymnasiaklasse. (kombinerte). Homers Odysse bog 1. 2. 3. 5. 6. 7. Herodot Thermopylerslaget (Berghs udvalg). Curtius' grammatik repeteret. Litteraturhistorie (Tregders): de læste forfattere, mere specielt om tragedien, tragikerne og om Sokrates. Artiumspensumet repeteret for 3die klasses vedkommende. 2den g. repeteret Xenophons Anabasis. Østerleins mynologi.

1ste gymnasiaklasse Grøteruds læsebog og Curtius' formlære, læst og repeteret. Hermannstorffs udvalg af Anabasis 2den og 3die bog c. 1, 2.

Geografi.

IV middelklasse. Repeteret Geelmuydens geografi (ved Arstal) i sin helhed.

III middelklasse. Af Geelmuydens geografi (ved Arstal) læst og repeteret: Asien, Afrika, Amerika, Australien. Af indledningen er det meste gennemgaaet. Karttegning stadig anvendt.

II middelklasse. De romanske og slaviske lande i Europa læst og repeteret efter Geelmuydens geografi (ved Arstal). Tillige er Tyskland repeteret af pensumet i den foregaaende klasse. Karttegning hjemme og paa skolen (paa vægtavlen) stadig anvendt.

I middelklasse. Af Geelmuydens geografi (ved Arstal) læst og repeteret: Sverige, Danmark, England, Holland, Belgien, Frankrig, Spanien, Portugal. Karttegning hjemme og paa skolen (paa vægtavlen) stadig anvendt.

5te forberedelsesklasse. Rousch's lille geografi er læst og repeteret.

Mathematik og Regning.

- 3die gymnasialklasse. O. Bergs aritmetik fra rækker ud bogen. Repetition af lærebogens vigtigste afsnit. Guldbergs trigonometri repeteret. Halvorsens Stereometri læst og repeteret. Løsning af opgaver paa skolen, samt 1 gang ugentlig som hjemmearbeide.
- 2den gymnasialklasse. O. J. Brochs aritmetik fra rodlæren ud bogen læst og repeteret. O. Johannesens trigonometri læst og repeteret. Løsning af opgaver 1 gang ugentlig.
- 1ste gymnasialklasse. O. J. Brochs aritmetik til ligninger, samt logaritmer læst og repeteret. O. Johannesens trigonometri til trigonometriske ligninger.
- IV middelklasse. O. Johannesens aritmetik fra 4de bog til logaritmer, repetition af lærebogen. Bonnevis geometri fra 3die bog til cirkelens beregning. Repetition. Løsning af opgaver 1 gang ugentlig dels som skriftligt hjemmearbeide, — i hvilket tilfælde eleverne har været fritagne for dagens lektie, — dels paa skolen.
- Pigerne: Bonnevis bogstavregning fra ligninger og ud bogen — bogen repeteret — med tildikterede afsnit. Eliassens geometri for piger fra fladeberegninger. Hele bogen repeteret. Opgaver efter Munthe-Kaas, Johannesen, Getz, Guldberg m. fl. som ugentlige hjemmeopgaver og stadig extempore paa skolen. De fleste examensopgaver for piger regnede og tegnede.
- III middelklasse O. Johannesens aritmetik fra 2den bog til potenser læst og repeteret. Bonnevis geometri fra parallelle linier til omskrevne og indskrevne polygoner. Repetition. Opgaver 1 gang ugentlig og konstruktionsopgaver paa skolen.

II middelklasse. O. Johsnnosens aritmetik til tals delølighed. Eliassens geometri til trianglør kongruents. Repetition og løsnung af opgaver dels som hjemmearbeide dels paa skolen.

Regning.

IV middelklasse. Johannesens regnebog 3die og 4de hefte — blandingsregning — kursberegninger — rentes rente — kubikberegninger — beregning af cirkel — sektor — segment — skriftlige opgaver hjemme og paa skolen extempore efter forskjellige opgavesamlinger, De fleste examensopgaver gennemgaaede.

III midd.klasse. Johannesens regnebog, 3die hefte — renteregning — selskabsregning — blandingsregning — diskonto. Eleverne underviste i brugen af vexler — vexelobligationer — handelsopgaver, hvori betalingen skulde ske ved acceptering af vexler — og vexlerne vedlagte udfyldte.

II middelklasse Johannesens regnebog 3die hefte — de vanskeligere opgaver i sammensat reguladetri. Procent og renteregning. Opgaver hjemme ugentlig — og stadig extempore paa skolen. — Hovedregningsopgaver efter Voss og Slangs regnebog 1ste og 2det hefte.

1ste middelklasse. Ole Johannesens regnebog 2det hefte gennemgaaet i sin helhed og grundig repeteret. Stadig opgaver hjemme og paa skolen. I disse opgaver er der oftest haft for øie det praktiske livs behov, hvorunder eleverne har lært at udskrive og udregne regninger, husholdningsregnskaber osv. Af 3die hefte gennemgaaet til procentregningen. Øvelse i hovedregning hver time.

5te forberedelsesklasse. Gjennemgaaet de fire regningsarter i benævnte hele og decimale tal efter Voss og Slangs samt Ole Johannesens regnebog. Opgaver paa skolen og hjemme. Særlig vægt er lagt paa hovedregningen. Desuden er gjennemgaaet endel af breklæren.

Naturhistorie.

IV middelklasse. Efter den gamle ordning — repetition af Sørensens naturhistorie. Det menneskelige legemes bygning gjennemgaaet med en nøiagtigere beskrivelse efter foredrag, dels efter „Vort legemes bygning, liv og pleie af prof. dr. Bock“ dels efter „Sundhedslære af Amalie Hansen“. Foredrag i huslig økonomi.

Repetition af Sørensens plantelære. Foredrag om de spiselige og giftige soparter (i Pap-maché.)

Foredrag om skoghugst og vort lands tømmerflodning.

Plantebestemmelse som for de andre klasser. Lincees system Bjørløkkes flora.

III middelklasse Sørensens naturhistorie bogen ud og alt repeteret.

Sundhedslære efter Utne og Amalie Hansen. Foredrag angaaende de laveste dyr, dannelsen af koralør. — Sørensens plantelære, bogen ud og det hele examenspensum repeteret. Plantebestemmelse som før nævnt, Bjørløkkes flora. Herbariet fuldført og fremlagt til examen.

II middelklasse. Sørensens naturhistorie — leddyr — bløddyr — foredrag i sundhedslæren efter Olsen—Utne og Amalie Hansen.

Sørensens plantelære fra blomsterplanter med Frugtknude til enfrøbladede. Foredrag i planters indre bygning — herbariet fortsat. Plantebestemmelse som for 1ste klasse. Bjørløkkes flora. Linees system. Ekursioner.

I middelklasse. Sørensens naturhistorie fra fugle til led dyr læst og repeteret Mundtlige foredrag og oplæsning af forskellige zoologiske bøger. Foredrag i sundhedslære af Utne og Amalie Hansen. Sørensens plantelære til „planternes indre bygning“. Linees system. Eleverne har ifølge den nye skoleordning — paabegyndt herbarium og fremlagde dette til examen med mindst 20 forskellige arter Adjunkt Zahls botaniske paaklæbningsvinjetter anvendte. Eleverne har fra vaaren af været inddelte i partier, som turvis har tilveiebragt planter til undervisningens timer. Disse planter, hvoraf hver elev har faat mindst et exemplar, har da været gjenstand for undersøgelse, beskrivelse og bestemmelse.

Bjørløkkes flora har været benyttet. Mindre excursioner og en længere udflugt i examenstiden sammen med læreren.

5te forberedelsesklasse. Sørensens naturhistorie. Pattedyr og Fugle. Tegninger foreviste. Oplæsning og fortællinger af forskellige bøger om de vigtigste dyrs liv — især hentede fra Bugge : „Pattedyrenes liv“. Oplæsning af sundhedslære af Utne og Olsen. Skolens zoologis' e samling og Dybdahls plancher forevist og forklarede.

Tegning.

IV middelklasse. a) Frihaandstegning: De vanskeligere

examenstegninger udførte — farvelagte — navnlig kaffefarve benyttet.

b) Projektionstegning: Opgaver efter „A. Petersens lærebog i projektionstegning“. Alle examensopgaver tegnede — desuden opgaver udarbejdede af læreren.

De flinkerere elever har derhos overlagt sine tegninger med skygge og farve.

III middelklasse. Fortsat øvelse i frihaandstegning efter forskellige forlæggerblade. De fleste examenstegninger tegnede og overlagte med farve.

Perspektivlære — de simple opstillinger — kun optegnede med blyant.

II middelklasse. Tegning efter „Herdtel Elementarunterricht im Freihandzeichnen“ efterat hjælpelinier og fremgangsmaade af læreren er forklaret; tegningerne optrukne med tuch og farvelagte.

I middelklasse. Krumliniede figurer. Tegningerne udførte med blyant og optrukne med tusch i tegnebøger med oprudet kvadratnet. I de sidste maaneder har tegnebøger med rene blade været benyttet, de lettere tegninger udførte efter „Herdtel Elementarunterricht im Freihandzeichnen“.

5te forberedelsesklasse. Som i 1ste middelklasse

Skrivning.

I IV og III Middelklasse 1 gang egentlig leveret 1 side skjønnskrift, der har været gennemseet af rektor.

II middelklasse Gjennemgaaet kapt. Waalers forskrifter 3die og tildels 4de hefte. Hver elev har enkeltvis været fremme paa vægtavlen, hvor bogstavernes træk og skrivemaade er blevet forklaret.

I middelklasse. 3die hefte af Waalers skrivebog — 1 gang egentlig afskrift efter bog (udført hjemme).

5te forberedelsesklasse. Gjennemgaaet 2det hefte af kapt. Waalers forskrifter; de flinkere elever ogsaa 3die hefte. Bogstaverne er forklaret paa vægtavlen.

Sang.

7 partier.

- I. 2den og 3die gymnasialklasse. 6 basser. 1 time ugentlig. Ialt til nytaar 14 timer.
- II. 3die og 4de middelklasse Piger. 17 sopranoer og alter. 1 time ugentlig; ialt 31 timer.
- III. 4de middelklasse. Gutter. 9 elever, alle i stemmeskiftning. 1 time ugentlig; ialt 30 timer.
- IV. 2den og 3die middelklasse Gutter. 22 elever; da en flerhed af dem begyndte at skifte stemme, blev der af syngende tilbage 7 sopranoer, 4 alter. 1 time ugentlig ialt 30 timer.
- V. 2den middelklasse. Piger. 15 sopranoer og alter. 1 time ugentlig; ialt 30 timer.
- VI. 1ste middelklasse. Piger og gutter. 18 sopranoer. 1 time ugentlig; ialt 29 timer.
- VII. 5te forberedelsesklasse. Piger og gutter. 19 sopranoer. 1 time ugentlig; ialt 33 timer.

Part I og III har næsten udelukkende havt teoretisk undervisning og endel tontærningsøvelser. Parti II har sunget 2- & 3-stemmige sange tildels alene og tildels sammen med parti V og VI, fornemmelig efter „tusend hjems sange“. Parti V: 2 & 3-stemmige sange alene og med parti II. Parti VI: 1-stemmige sange efter Moes syngesplan og 2 og 3-stemmige sange med parti II. Parti VII har gennem-

gaaet Behrens, sanglære for folkeskolen 1ste trin og endel af Moes syugeplan 1ste hefte. Med samtlige partier er desuden gjennemgaaet forskjellige koraler.

Haandarbeid: (for piger).

5te forberedelsesklasse:	Strikning, linsøm, nævnedug.
1ste middelklasse:	Strikning, lapning, broderi
2den do.	Strikning, stopning, broderi, hardangersøm.
3die do.	Strikning, stopning, kunstsøm; risning af undertøi.
4de do.	Strikning, stopning, risning af undertøi.

Gymnastik.

Ligesom i forrige skoleaar har man ogsaa i indværende (1898/99) fundet at burde afvige noget fra den progression, som er foreskrevet i løjtnant Bentzens gymnastiktabeller, særlig paa grund af den betydelige forskjel i gutternes alder, størrelse og anlæg inden de forskjellige partier. Undervisningen i sidste halvaar har saaledes i det væsentligste været ledet efter samme plan som i første halvaar.

Inden partierne har følgende øvelser været de væsentligste:

Ældste parti:

Linjegymnastik: de fleste øvelser i løjtnant Bentzens gymnastiktabeller fra VII—IIXX.

Apparatgymnasfik: Entring i stænger og taug, armgang i to taug med spændbøining, slagentring, reise i taug, stænger, over bom, hopning over taug, stor hest og liden hest, kolbøtte over hest paatvers, øvel er i bom osv.

Mellemste parti:

Linjepartigymnastik: de fleste øvelser i løytnant Bentzens gymnastiktabeller fra VII—XII.

Apparatgymnastik: Entring i stænger og taug med armgang ned, øvelser i slingringsstige og ribbevæg. lettere øvelser paa bom, hopning over taug og liden hest, hopning paa stor hest med afsidning. Desuden nogle lege.

Yngste parti:

Linjegyknastik: de fleste øvelser i løytnant Bentzens gymnastiktabeller fra I—VII

Apparatgymnastik: Entring i stænger og taug, klatring i ribbevæg og slingrestige, hopning over taug og liden hest osv.

Desuden indøvet endel lege.

Pigerne gymnastik

har været fordelt paa 2 partier.

Det nederste parti har gjennemgaaet de 5 første tabeller af „Minnesboken“, samt lettere øvelser af „Liedbecks Dagofningar“.

Det mellemste parti: Gjennemgaaet hele „Minnesboken“ og det væsentligste af „Liedbecks“.

Det største parti: Øvelser som det mellemste parti — hele „Liedbecks“ og tildels enkelte vanskeligere øvelser af løytnant Bentzens tabeller. Desforuden leg for samtlige partiers vedkommende.

Sløid.

Eloeverne i 1ste klasse har fulgt modelrækken efter Kjenneruds sløidtegninger fra no. 1 til 15, 2 klasse fra no 14 til 23, 3 klasse fra no. 23 til 30.

4de klasse har efter eget ønske havt modelering i ler.

Der er forarbeidet 317 ting.

Udfaldet af middelskolens afgangseksamen i 1899.

Engelsklinjen:

1. Ingvald Gaaseide	1.68	elev af skolen i 4 aar
2. Knut Knutsen	1.64	— „ — 4 „
3. Johan Moglebust	2.29	— „ — 4 „
4. Johannæs Røvdold	2.44	— „ — 7 „
5. Alf Sten	2.57	— „ — 1 „
6. Peder Sæther	2.36	— „ — 7 „
7. Arthur With	2.11	— „ — 6 „
8. Elias Walderhaug	2.21	— „ — 7 „
9. Mindor Aanning	2.07	— „ — 8 „
10. Kr. Walderhaug (privatist)	2.71	— „ — 7 „

Piger:

1. Bodil Graff	1.79	— „ — 1 „
2. Katty Graff	1.79	— „ — 1 „
3. Agnes Loland	2.14	— „ — 5 „
4. Anna Rønneberg	1.71	— „ — 7 „
5. Ingrid Binnan	1.96	— „ — 3 „
6. Gyda Sødring	1.93	— „ — 7 „
8. Karen Waldahl	2.29	— „ — 7 „

Fællescensuren for de 3 romsdalsve skoler afholdtes ogsaa iaar i Aalesund. Formand var rektor Voss.

Undervisningsraadet opnævnte til censorer, som skulde bedømme de sk iftlige arbejder fra samtlige i amtet beliggende skolers examinander, følgende tre for hvert fag med iagttagelse af, at ingen bedømmer sine egne disciple af de to lærere, som censurerede hver enkelt opgave

Noisk: Overlærer Bruun, kand. Oftedahl, adj. Hansen.

Tysk: Adjunkt Lind, do. rektor Vess.

Latin: do. do. overl. Bassøe.

Engelsk: Adj Hansen, frk. Bendeke, adj. Jæger.

Mathematik: Adj. Berg, skolebest Carlsen, adj Kolderup

Tegniog: do. do. klassel Brun

Skrivning: Fhv. klasselærer Olsen, folkeskolelærer Uri.

Censorerne ved den mundtlige eksamen var:

Religion: Res. kap Gilhuus

Norsk: Overlærer Landmark

Tysk: Inspektrice Scharffenberg

Latin: Rektor Voss

Engelsk: Inspektice i Molde Bendeke

Fransk: Overlærer Bassøe

Historie: do.

Geografi: do

Mathematik: Klasselærer Brun

Naturfag: Adjunkt i Kristiansund Berg

I religion og naturfag var de samme herrer ogsaa censorer i III middelklasse, der nu efter den nye skoleordning kan tage dette fag som afsluttende

Udfaldet af examen artium ved Aalesunds skole 1899.

	Norsk stíl.	Latinsk oversættelse.	Mathematik skriftlig.	Religion.	Norsk og oldnorsk.	Latin.	Græsk.	Engelsk.	Historie.	Mathematik mundtlig	Sum	Hoved- karakter
1 skoleelev :												
Sofus Frøland	3	2	3	2	2	2,3	2,3	2	2	3	29/12	2,42 m. g.
2 privatister :												
Einar Riiser	4	3	2	3	3	2,2	3,3	3	2	2	33/12	2,75 godt
Bernh. Bang	4	3	3	3	3	2,2	2,2	3 fransk	4	5		3,00 godt

No. 1 f. i Aalesund 1879 ¹⁸/₁, søn af skolebestyrer Ole M. Frøland, tog middelskoleexamen i 1896 ved Oslo latin- og realskole (2,64), skolens elev i 3 aar.

No. 2 f. i Langesund 1879 ¹¹/₁₂, søn af sognepræst Riiser i Frænen, tog middelskoleexamen i 1895 ved Molde skole (2,54), skolens elev i 3 aar.

No. 3 f. i Beian 1880 ²³/₃, søn af sognepræst Bang i Molde, tog middelskoleexamen i 1896 ved Molde skole (2,64), skolens elev i 2 aar.

Censorer ved den mundtlige del af eksamen var :

I religion pastor Gilhuus. Norsk, oldnorsk, græsk og fransk overlærer S. Bruun (examinator i norsk og oldnorsk adjunkt Hansen). Historie: Skoleinspektør dr. Ræder. Latin: Rektor Bødtker (examinator rektor Voss). Matematik: Inspektør Ole Johannesen. Engelsk: Adjunkt Hansen.

Opgaver ved middelskoleexamens skriftlige del.

Opgave i norsk stil.

Hvad jeg tager mig til i ledige stunder (brev til en ven).

Opgave i Latinsk stil.

I begyndelsen af den 2den puniske krig fulgte¹⁾ i Syracusae tyrannen Hieronymus efter sin farfader Hiero²⁾. Medens Hiero imange aar havde været en ven og forbunds-fælle af Romerne, var Hieronymus gunstig stemt³⁾ for carthaginienserne. Prætoren App. Claudius, der kommanderede de romerske stridskræfter paa Sicilien, sendte da gesandter til ham, som skulde sige, at de var kommen for at fornye forbundet og for at foreholde⁴⁾ ham, at han ikke ubesindig maatte bryde det gamle venskab. Men da de havde fremført⁵⁾ sit erinde, sagde den unge mand spottende: „Har Hannibal eller Romerne seiret ved Cannae? Carthaginienserne fortæller mig forunderlige ting, som jeg ikke kan tro. Sig mig sandheden, Romere! forat jeg kan vide, hvad jeg bør gjøre“. Gesandterne, som forstod, at de intet kunde udrette, vendte tilbage, og Hieronymus forenede sig kort efter aabenlyst med Carthaginienserne. Disse lovede at, naar Romerne var fordrevne fra Sicilien, skulde Hieronymus faa⁶⁾ herredømmet over hele øen.

¹⁾ følge efter succedere alicui. ²⁾ Hiero, gen. Hieronis.

³⁾ være gunstig stemt favere. ⁴⁾ monere. ⁵⁾ exponere. ⁶⁾ potiri.

Opgave i tysk stil.

Keiser Fredrik, afitalienerne kaldet Barbarossa, var øn af Tysklunds dygtigste fyrster. Med paven ønskede han

at leve i fred, og af en pave modtog han ogsaa keiserkronen til tak for, at han havde hjulpet ham under et oprør. Med italienerne førte han ellers mange haarde kampe, og det lykkedes ham kun med store ofre at hævde sit herredømme over Italien. Længde fik han en kraftig hjælp af hertugen af Sachsen, Henrik Løve,*) som han ogsaa paa grund af hans tro tjeneste havde givet hertugdømmet Bayern. Men efter nogle aars forløb blev de uenige, og da keiseren for femte gang vilde drage til Italien, negtede Henrik ham sin hjælp, skjøndt keiseren bad ham paa sine knæ, at han heller ikke denne gang vilde svigte ham. Da Fredrik kom tilbage fra sit tog, kaldte han hertugen for sin keiserlige domstol, og Henrik blev berøvet alle sine værdigheder; efter at have ydmyget sig for keiseren, fik han dog senere en del af sine lande tilbage.

Som bekjendt druknede Fredrik mange aar efter i Lilleasien; i Tyskland vilde man længe ikke tro, at han var død, og efter sagnet skal han engang komme igjen for at gjenoprette riget.

*) Heinrich der Löwe.

Opgave i engelsk stil.

Zieten, Fredrik den stores berømte general, tilbragte sine sidste aar i Berlin, hvor kongen ofte besøgte ham. En dag viste Zieten sig paa slottet i den hensigt at gjøre ham sin opvartning. Saasnart Kongen saa ham, gik han hen til ham og sagde venlig: „Det gjør mig ondt, du har gjort dig det besvær at gaa op alle de slemme trapperne; det var bedre, jeg kom til dig; hvorledes gaar det? er du taalelig frisk?“

„Saa frisk som jeg kan ønske, Deres Majestæt; men jeg merker, jeg begynder at blive gammel.“ — „Aa, sikkert blir du træt af at staa; sæt dig ned, gamle fader,“ sagde

kongen og raabte efter en stol. Zieten vægrede sig dog ved at gjøre brug af den ; men kongen gav sig ikke, før han adlød ; selv satte han sig ikke og vedblev endnu længe at passiare med sin gamle general, med hvem han havde delt alle Krigens farer.

Zieten døde 26. januar 1786. Ved efterretningen herom blev Kongen dybt rystet og udbød : „Han blev sig selv tro ; han førte altid fortroppen ; det har han gjort ogsaa nu ; jeg kommer snart til at følge ham.

Regning og konstruktionstegning.

For Gutter.

(Formiddag.)

1.

I et trapets med fladeindhold lig 26 m^2 er den ene af de parallelle sider 3 m. længer end den anden ; afstanden mellem disse sider er lig halvdelen af den længste af dem. Find længden af de parallelle sider og afstanden mellem dem.

2.

Konstruer en firkant ABCD (bogstaverne i alfabetisk orden), hvor diagonalen AC er $10,5 \text{ cm}$. afstanden fra hjørnet D til diagonalen AC $3,5 \text{ cm}$ vinkelen CAD 30° , siden DC lig diagonalen AC, og vinkelen AMB, hvor M er diagonalernes skjæringspunkt, 75° .

Forklar i korthed Fremgangsmaaden.

F o r p i g e r.

(Formiddag)

1

En kapital (z) sættes ud paa rente til 5 pct. p. a. Ved aarets udgang lægges renterne til kapitalen. Den derved erholdte kapital (y) sættes ud paa rente til 5 pct. p. a., og ved aarets udgang lægges igjen renterne til kapitalen. Den nu erholdte kapital (z) sættes ud til 4 pct. p. a., og ved aarets udgang lægges igjen renterne til kapitalen, hvorved udkommer 11575,20 kr. Beregn kapitalerne z , y og x . Naar den oprindelige kapital er fundet, skal der gjøres prøve.

2.

Konstruer et triangel ABC, hvor vinkelen A er 45° , vinkelen B 60° og afstanden fra hjørnet C til siden AB er 3 cm. Forlæng siderne CA og CB paa den anden side af A og B. Konstruer en cirkel, som berører siden AB og de to andre siders forlængelse. Radien og berøringspunkterne skal findes ved konstruktion.

Forklar i korthed fremgangsmaaden.

F o r g u t t e r o g p i g e r.

(Eftermiddag).

3.

Paa et cylinderformet fodstykke staar en regulær, firkantet pyramide. Diagonalen i pyramidens grundflade og diametern i cylinderens grundflade er begge lig 45 cm. Cylinderens høide er 28 cm. og pyramidens 62 cm.

Beregn kubikindholdet og vægten af begge legemer naar egenvekten for begge er 2,4.

4.

Der skal graves to grøfter, den ene 70 m. lang og 2 m. bred, den anden 110 m. lang og 1,5 m. bred, begge lige dybe. En mand paatager sig at besørge udført begge arbeider for en samlet sum af 2800 kr. Han begynder samtidig paa begge grøfter og anvender ved den korteste grøft 8 mand, ved den længste 10 mand; alle skal have en dagløn af 2.75 kr. Efter 5 uger 5 dages forløb er det første arbeide færdigt, og han overflytter da 5 mand af det ledige mandskab til den anden grøft, hvis udgravning paa grund af jordbundens beskaffenhed kræver $\frac{1}{3}$ til saa meget arbeide pr. m^3 som den første. Hvor længe vil det nu vare, før den sidste grøft bliver færdig? Hvor meget maa udbetales i arbejdsløn? Hvor stor bliver hans nettofortjeneste, naar han til andre arbeidsudgifter har maattet lægge ud 6 % af de 2800 kr.?

Projektionstegning.

Et regulært sekskantet prisme ligger med sin ene sideflade paa det horizontale plan, saaledes at akse er parallel med vertikalplanet. Prismets høide er 7 cm og dets grundflades side 2.5 cm.

En regulær trekantet pyramide ligger med toppunktet i det horisontale plan og med den ene sideflade støttet mod prismet, saaledes at akse er parallel med vertikalplanet og i samme afstand derfra som prismets akse. Pyramidens sidekant er 10 cm. og dens grundflades side 6 cm. Afstanden fra pyramidens toppunkt til prismets nærmeste grundflade er 5.5 cm.

Se forresten opstillingen.

Følgende bøger benyttedes ved skolen i 1898—1899.

- ~~~~~
- Religion. I gymnasiet : Tischendorff novum testamentum gracee, Bruns fortolkning til Johannes evangelium, Nissens kirkehistorie. I middelskolen : Bangs forklaring, Platous bibelhistorie for middelskolen, Vogts mindre i 1ste kl. Bangs katekismus.
- Norsk. 3die og anden gymn.kl. Eriksens literaturhistorie sidste udg. Forskjellige læsebøger, navnlig Pauss og Lassens. 1ste gymn.kl. Pauss' og Lassens læsebog for gymn. Eriksens literaturhistorie. 4de m.kl. Brochs og Seips læsebog ; sammes literaturhistorie. Hofgaards grammatik. Jensens eksempelsamling. 3die middelkl. Eriksens og Paulsens læsebog, 3die del. 2den og 1ste kl. Eriksens og Paulsens læsebog, 2den del. Hofgaards lille norske grammatik. Jensens eksempelsamling.
- Oldnorsk. Nygaards læsebøger. Nygaards grammatik.
- Fransk. 3die og 2den gymn klasse: Vif—Argent. 1ste gymn kl. Cohen og Kaper: Franske læsestykker og Saures französisches lesebueh. Alle klasser: Goldschmidts franske billedgloser. 4de midkl.: Schjøtt og Goldschmidt: fransk billed-elementarvog.
- Tysk. I gymn.kl. Schillers „Wilhelm Tell“. 4 m.kl. Tyske læsestykker af Pauss og Lassen. Løkkes mindre grammatik sidste udgave. Greves stiløvelser. 3die og 2den kl. P. Voss' t. læsebog. 1ste Knudsens og Christiansons. Løkkes lille grammatik ved Johannsen.
- Engelsk. Brækkes læsebøger for middelskolen og begynderklassen. Løkke — Westerns eng. grammatik.

Anna Bentsens stiløvelser og særtryk af Nissens pigeskole.

- Latin. Tacitus udgivet af Weisse. Livius udgivet af Madvig. Vergils æneide udgivet af Lund. Ovids metamorfoser udgivet af Voss og Richter. Cicero pro lege Manilia udgivet af Voss. Sallusts Catilina udgivet af Müller og Voss. Ticeros taler mod Catilina udgivet af Voss, Lindroths romerske antikviteter. Østerbergs mytologi og Tregders literaturhistorie. Smitts oversættelser. Ingerslevs lat. stiløvelser.
- Græsk. Curtius' grammatik. Xenophons Anabasis (Sehenkls udvalg) Platons apologi ved Wiehe Odysseen af Trojel, Philoctetes af Muff.
- Mathematik. I gymnasiet Olaf Bergs arithmetik (fra 1898 O. I Brochs) Guldbergs trigonometri. Halvorsens stereometri. I middelskolen O. Johannesens arithmetik, Bonnevis plangeometri. For pigerne: Eliassens plangeometri 2den udgave. Bonnevis bogstavregning. Ole Johannesens regnebog 9de oplag V. Voss og H, Slang 1ste hefte, 3die oplag. Ole Johannesen: 1ste og 2det hefte, 5te oplag
- Naturhistorie. Sørensens naturhistorie sidste udgave Bjørlykkes Flora Henrichsens fysik.
- Historie. I gymnasiet Ræders oldtidens historie, Schjøtt og Wallems Frankrigs historie og Eriksens Nordens historie. I 4de, 3die og 2den m.: Ræders historie 1ste m: Winthers historie 2den udgave.
- Geografi. I gymnasiet Horns lærebog for latingymnasiet, i 4—2 middelkl.: Geelmuydens geografi ved Arsthal. 1ste middelkl.: Reuschs geografi
-

Fortegnelse over bibliothekets tilvækst i 1898—1899.

A) gaver:

- Brun og Platou bibelhistorie for middelskolen 2den Udg.
1896
- W. Klem Udvalgte Digte for Middelskolen og gymnasiet. 1898
- T. Vetlesen Jakob v. Thyboe med indledning og anmerkninger. 1898.
- Dr. G. Fasting læseregler til skolebrug. 1898.
- O Rygh Norske Gaardsnavne I. Smaalenenes amt. 1898.
- O. Rygh Forord og indledning. 1898.
- Det kgl. Fredriks universitets aarsberetning for 1898.
- C. S Thormodsæter Forhandlinger ved Sædelighedskonferencen 7—10 H. Gave af Overlærer Bugge.
- Bergens Museums Aarsberetning for 1898. Gave af rektor Voss.
- H. Mohn Jhrbuch des norwegischen meteorologischen Instituts. 1899.
- H. Mohn Klimatabeller foe Norge. IV.
- H. Mohn Oversigt over luftens temperatur og nedbør 1898.
- H. Mohn. Det meteorologiske Institut i 1896/1897.
- Breteville Jensen & Svendsen, en liden bibelhistorie. Kr. 1899
- Viihelm Neuberth Geografi for Middelskolen. 1899.
- Lassen & Paus Digte for middelskolen. 1899.
- P. Voss Deutsches lesebuch für die Mittelchule. 1899,
- B. Gundersen do. 1899.
- Do. Samtaleøvelser i tilslutning hertil. 1899.
- Do. stileøvelser do. 1899

Gustav Storm *Begesta Norvegica*. 1898.

Forhandlingsprotokol i statsraadet mars—decbr. 1814. 1898.

Romsdals amts forhandlinger 1899.

Den officielle Statistik. Skolevæsenets tilstand 1895.

Norske, svenske, danske programmer for 1898.

B) Kjøbt:

Fr. von Hellwald *De forenede Staters natur og folkeliv*. 1881.

Den norske turistforenings aarbog for 1897—98—99.

Christiansen *Hverdagsfysik*.

Saxo Grammaticus oversat af Winkel Horn. Kjøbenhavn 1898.

Dr. Brunchorst, *Norges fiske, deres udbredelse og levevis*. Bergen 1899.

M. E. Wolff *Opgavesamling til Foldbergs aritmetik*. Kjøbenhavn 1898.

Ludvig Schneller, *Gaar ud i al verden, med apostelen Paulus fra Antiokia til Rom*, oversat af Pastor Munch. Kjøbenhavn 1898.

Archibald Forbes *Napoleon III.*

Dr. G. Wendt, *England, Seine-Geschichte, Verfassung und staatlichen Einrichtungen*. Leipzig 1892.

K. B. Iversen *Tysk ordsamling til skolebrug*. Kr. 1892.

Paul Rouaix, *Dictionnaire illustré des idées, suggérées par les mots* Paris 1898.

Schou-Bruun *Grammaire française par questions et réponses*. 1899.

J. Burkhardt, *Cultur der Renaissance italienne*, 7. Auflage von Geiger Leipzig 1899.

Axel Andersen, *Nadverden i 1ste Aarhundrede efter Kristus*. Kr. 1898.

— *Lov og evangelium*. 1898.

G. Holtzmark, *Lærebog i fysik*. Kr. 1898.

- P. Vaage, Det daglige livs kemi. Kr. 1899.
Michaelis et Passy, Dictionnaire de la langue française
Berlin 1897.
H. Bang, Oversigt over opdragelsens og skolens historie
København 1899.
Bergens historiske forening, Bergen 1892—1895.
Dayot, La révolution française (slutning).
Frier og Voss Vor ungdom. 1898—1899.
Naturen. illustreret Maanedsskrift 1898—99.
Nyt Tidsskrift for philologi 1898.
Norsk skoletidende 1898.
Storthingskomiteens indstillinger 1898—99.
Zeitschrift für das Gymnasialwesen 1898—1899.
Skolebestyrer Lang Bog og Naal do.
Nord og Syd, illustreret maanedsskrift for historie og ge-
ografi. 1899.
Henrik Ibsen, Samlede værker (folkeudgave, Fortsættelse).
Norske, svenske, danske programmer for 1899.
Patterson Fugleframi.
Elligers fysik.
Eliassens Plangeometri.
Do. og Bonneviés.
Nyt tidsskrift for fysik og kemi.
Euklids elementer $\frac{1}{2}$.
Pettersons Opgaver.
Historisk fysik,
Hverdagsfysik
Eliassen arithmetik,
Franske taleøvelser.
Cybulsky, Tabula IV,
Hjælpebog i Retskrivning.
Norsk formlære.
Dyring, Kongeriget Norge,

Voght Deutsche Litteraturgeschichte.

Deutsche Rechtschreibung.

Deutsche Grammatik.

Geografisches Wörterbuch.

Bang Kulturhistorie 1—4,

Eberhard Deutsche Synonymik.

Kart over Kuba.

Mau Fortællinger,

Johnsen handelsregning.

Danmarks Riges historie.

Brynildsen Tysk-norsk ordbog.

G. Storm Snorre Sturlason.

De fysiske og naturhistoriske samlinger er forøget ved indkjøb og gaver (deriblandt en liden elektrisk dynamomaskine af ingeniør Lars Liaaen.

Almindelige bemærkninger.

Ved skolefesten iaar tog 5 lærere afsked: Adj. Dahl, der har været lærer ved skolen siden 9de oktbr. 1891, og som maatte tage sin afsked paa grund af sygelighed, lærerinde Emilie Paulsen siden 21de Juli 1891, og som maatte fratræde paa grund af at hendes post blev inddragen, seminarist Samuel Nøstdal, der har vikarieret i posten efter frk Lina Olsvig. Rektor takkede dem paa kollege s, forældres og børnenes vegne for deres trofaste arbejde i skolens tjeneste. Klasselærer Frun tog ogsaa afsked, idet han nu er bleven forflyttet til Christiansands Kathedralskole. Rektor takkede ham for hans flid og iver og for den be-

redvillighed til at imødekomme hans ønsker, som han altid havde vist. Eleverne vilde komme til at savne ham, da de holdt meget af ham. Ligeledes fratraadte gymnastiklærerinden frk. Gudlov Jakobsen. Posten i tegning, haandarbejde og gymnastik for piger er nu slaaet sammen til én og besat med frøken Løvberg, der er realstudent, fra 15de august d. a. Posten i religion er indtil videre besat med pers. kap. Ole Moe

Skolelægen K. Haasted har i dette aar havt temmelig meget arbejde, idet han oftere har besøgt skolen og gjort sig bekendt baade med dens sanitære forhold og med elevernes sundhedstilstand. De mangler, som han har fundet ved skolen, vil blive behandlet ved budgetforslagene til kommunen. Blandt eleverne har sundhedstilstanden i regelen været meget god, pigerne har været ligesaa friske som gutterne.

Fripladsene

uddeltes saaledes:

a) af de Rønnebergske legater:

to hele i kl. IV	Kr. 200	
en hel i kl. III	" 100	
en hel i kl. II	" 100	
en halv i do.	" 50	
en hel i kl. I ..	" 80	
		Kr. 530

b) af de offentlige Legater:

to halve i 3 gymn.	Kr. 150
en hel i kl. III.	" 100
en halv i do.	" 50

Lat. Kr. 300

	Transp.	Kr.	
en hel i kl. II.....	„	100	
en halv i do.....	„	50	
en hel i kl. I.....	„	80	
			„ 530
			tilsammen Kr. 1060

Det Øwreskes legat deltes mellem to elever i kl. II, hvor hver fik 50 kroner.

Det Rønnebergske og Øwres legat uddeles af forstanderskabet, de offentlige af Kirke departementet.

Læreren i skrivning, klasselærer Nøstdahl, har faaet eleverne i kl. I og II til at konkurrere om de af Waaaher udsatte præmier for de smukkeste oversendte skrifthefter af hans skrivelbøger. Følgende 6 fik præmier:

Henning Friis i II.....	5 Kroner
Anders Helzen i II	2 —
Emilie Graff i II.....	2 —
Albert Gjørtz i I	2 —
Anathon Sødring i I	2 —
Morten Fladmark i I.....	2

Kun elever ander 15 aar kan deltage i konkurrancen.

Skolepengene udgjør i	I middelklasse ...	kr.	72.00
	II--IV do. ...	„	100.00
	1ste gymnasialkl.	„	120.00
	2den og 3die do.	„	150.00

med saadan moderation for søskende:

No. 2 betaler $\frac{3}{4}$, 3 betaler $\frac{1}{2}$, resten gaar frit.

Skolens kasserer er adjunkt Kolderup.

Præmierne af apotheker Øwres legat tilfaldt iaar

Einar Liljedahl 2den gymn., der fik Holbergs comedier (norsk udgave) og

Anna Rønneberg kl. IV, der fik Pouchet: Naturens vidunder.

Uddrag af skolens regnskab for 1898—89.

Indtægt.

1. Skolepenge	Kr.	9929.50
2. Kommunens bidrag.....	"	1086.25
3. Renter af skolens legater og andre kapitaler	"	3168.48
4. Statsbidrag	"	20035.00
5. Balance	"	557.97
	Kr.	<u>34777.20</u>

Udgift.

1. Lønninger	Kr.	32295.88
2. Bibliotek og samlinger.....	"	438.21
3. Fripladse og legater	"	1235.00
4. Trykningsomkostninger, program.....	"	386.65
5. Blandede og tilfældige udgifter.....	"	421.46
	Kr.	<u>34777.20</u>

Aalesund i novbr. 1899.

V. Voss.

Trykfeil :

Side 4, Linie 2, 1899 skal være 1898.

— 6, — 7, fra neden : 1. do. skal være : 1 middelklasse.

Side 7 : Linie 7, Tysk 1 g skal være 2 g.

Side 22 Linie 10 fra oven : læsning skal være løsning

Side 25 tilføi : fysik, 4. m. læst og repeteret fysikken.